

Tunteet perhe- ja läheissuhteissa

EIJA ERONEN

Tunteilla on perhe- ja läheissuhteissa tärkeä mutta suhteellisen vähälle huomiolle jäänyt rooli. Tunteet sekä rakentavat että haastavat ihmisten välisiä suhteita. Niitä on kuitenkin tarkasteltu perhe- ja läheissuhteiden näkökulmasta verraten vähän. Petteri Eerolan ja Henna Pirskasen toimittama teos *Perhe ja tunteet* tarjoaa laaja-alaisen katsauksen tunteiden kietoutumisesta perhe- ja läheissuhteiden verkostoon. Kirja on kattava esitys ajankohtaisista kysymyksistä, joita tunteisiin perhe- ja läheissuhteissa liittyy.

Teos paneutuu aihepiiriinsä tavalla, joka jättää erilaisille näkökulmille tilaa. Ilahduttavaa on, että lukijalle välitetään joustavaa ja monipuolista ymmärrystä perheestä. Ydinperhemalliin keskittymisen sijaan painotetaan läheiseksi tai perheenjäseneksi määrittymisen yksilölähtöisyyttä. Perhe- ja läheissuhteiden piiriin voi kuulua mikä tahansa merkitykselliseksi koettu ihmissuhde. Myös ihmissuhteisiin kiinnittyvät tunteet ymmärretään laaja-alaisesti: niitä ei nähdä yksinomaan henkilökohtaisten kokemusten vaan myös sosiaalisen ja kulttuurisen ulottuvuuden kautta.

Teos on jaettu neljään osaan. Ensimmäisessä osassa Hannele Forsberg, Kimmo Jokinen, Jana Mikats, Marianne Notko, Eija Sevón, Johanna Terävä ja Marja Leena Böök keskittyvät tunteisiin lasten arjessa ja perheissä. Sen sijaan että kirjoittajat tarkastelisivat lasten tunteita aikuisten tulkitsemina, he anta-

vat äänen lapsille itselleen. Lukijalle tuodaan esiin, millaisista tunteista erilaisissa perhemuodoissa ja -tilanteissa elävät lapset kertovat. Omaa tunnemaailmaansa sanoittavat muun muassa vanhempien eron läpikäyneet lapset, monipaikkaisesti asuvat lapset, alaikäisten turvaipaikanhakijoiden ryhmäkodissa asuvat lapset ja kahden vanhemman perheessä asuvat lapset. He kertovat osuvasti esimerkiksi siitä, miltä yksin oleminen ja läheisten kanssa ajan viettäminen tuntuvat.

Toisessa osassa Marja Peltola, Hanna Ojala, Ilkka Pietilä, Ritva Nätkin ja Anna-Maija Castrén paneutuvat tunteisiin sukulaista ja sukupolvisuhteissa. Kirjoittajat välittävät selkeän kuvan sukupolvisuhteiden roolista tunteiden kokemisen ja ilmaisemisen sääntelijänä. Tunteet eivät elä irrallaan tekijöistä, joita elämänkulkuun ja sen murrosvaiheisiin liittyy. Lukijalle avautuu näkökulmia esimerkiksi siihen, kuinka lapsen varttuminen heijastuu perhe- ja läheissuhteiden tunnemaailmaan. Toisaalta lukiessa hahmottuu myös se, kuinka sukulaissuhteiden sitovuutta rakennetaan tunteiden tasolla. Muun muassa lojaalius on tunne, jolla on merkityksellinen rooli sukupolvien yhdistäjänä.

Kolmannessa osassa Varpu Alasuutari, Rosi Enroos, Tarja Hiltunen, Henna Pirskanen ja Kati Kallinen tarkastelevat kiipeitä tunteita. Kirjoittavat antavat tervetulleen muistutuksen siitä, että perhe- ja läheissuhteet voivat lämmön ja läheisyyden li-

---

Petteri Eerola & Henna Pirskanen (toim.) *Perhe ja tunteet*
Gaudeamus, 2018

säksi pitää sisällään myös tuskalliseksi määrittyviä tunteita, kuten surua, syyllisyyttä, häpeää, pettymystä ja vihaa. Niitä koetaan kaikenlaisissa ihmissuhteissa, mutta tässä yhteydessä keskitytään erityisesti ydinperhemallista poikkeavissa perhemuodotelmassa koettuihin tunteisiin. Lukijalle välittyikin elävä kuva esimerkiksi siitä, miten yhteiskunnalliset interventiot ja lähipiirin toiminta voivat heijastua sekä perheen kokoonpanoon että sen sisällä koettuun kipuun.

Neljännessä osassa Ira A. Virtanen, Tiina Sihto, Annukka Lahti, Heidi Elmgren, Raisa Jurva ja Petteri Eerola erittelevät tunteita sukupuolen näkökulmasta. Kirjoittajat tuovat perusteellisesti esiin, kuinka kulttuuriset käsitykset sukupuolesta kietoutuvat sekä tunteisiin että perhe- ja läheissuhteisiin. Lukijalle avautuu tulokulmia sekä erilaisiin sukupuolen käsittämisen tapoihin että niiden heijastumiseen tunteiden kokemisen ja ilmaisemisen kentällä. Positiivisena ja ennen kaikkea tärkeänä huomiona nostetaan esiin myös se, miten sukupuolittuneiden käytäntöjen näkyväksi tekeminen avaa mahdollisuuden niistä neuvottelemiselle ja muutosten tekemiselle.

Kokonaisuutena teos tarjoaa mittavasti virikkeitä perhe- ja läheissuhteisiin kietoutuvien tun-

teiden pohdintaan. Kuten Eerola ja Pirskanen epilogissaan toteavat, se pitää sisällään myös kannanoton jatkotutkimuksen tarpeesta: ”Tunteet kiinnittävät meitä toisiimme, ylläpitävät suhteitamme ja erottavat meitä toisistamme. Tämä ei kuitenkaan tapahdu irrallaan ympäröivästä yhteiskunnasta vaan pikemminkin päinvastoin. Tämän takia tutkimuksen tehtävänä on tehdä perhesuhteiden tunteita

ja niiden sosiaalisia, kulttuurisia ja henkilökohtaisia kietoutumisia yhteiskunnallisesti näkyväksi ja ymmärrettäväksi nyt ja jatkossa.”

Teoksessa käydyille keskusteluille soisikin jatkoa. Voisi kuvitella, että kattavan sisältönsä ansiosta ne tavoittavat laajan joukon aihepiiristä kiinnostuneita. Samalla teoksen lukijaystävällisyys puoltaa sen soveltumista paitsi tutkijoille myös esimerkik-

si korkeakoulujen oppikirjaksi. Metodisista kysymyksistä kiinnostunut lukija saa kaipaamaansa informaatiota tietolaatikoista, joissa kuvataan lukujen perustana olevien tutkimusten toteuttamista. Lukijaa kuin lukijaa ilahduttaa luultavasti myös taiteilija Taija Goldblattin laatima lämminhenkinen kuvitus, joka elävöittää tekstiä läpi teoksen.

Sisällissota ja suomalaisen yhteiskunnan kehitys

JARKKO ESKOLA

Historian professori emeritus Seppo Hentilän kirja *Pitkät Varjot – Muistamisen historia ja politiikka* on hänen oman näkemyksensä mukaan ”minun ikioma Suomen 1900-luvun poliittinen historiani, jonka näkökulmana on vuoden 1918 muistamisen politiikka”. Se on tutkimus vuoden 1918 sisällissodan vaikutuksista seuraavien vuosikymmenten suomalaisen yhteiskunnan kehitykseen.

Kirjassa kuvataan, miten voitannut osapuoli, valkoinen Suomi, rakensi kuvan vapaussodasta, ja tämän kuvan pohjalta hallitsi vahvasti jakautunutta kansakuntaa muun muassa lähes vaientaen hävinneen osapuolen mahdollisuudet osallistua ja purkaa omia sisäisiä tunteitaan ja julkisesti surra ja käsitellä me-

netyksiään. Seppo Hentilän pitkät varjot ulottuvat Suomen koko 100-vuotiseen historiaan, ja kirja päättyy siihen, miten Suomi 100 -juhlaan huhtikuun 25. päivänä 2017 saapui kuokkavieras, joka paljasti varjojen ulottuvan myös nykyhetkeen.

Hentilä aloittaa kirjansa vuoden 1918 tapahtumilla. Hän arvioi sisällissodan lähes 80 000 punaisen vangin kohtaloita ja heitä koskeneita ”oikeudenkäyntejä” seuraamuksineen, vankileirien olosuhteita ja sitä epäselvää jälkivaihetta, johon liittyi myös kostomurhia, joiden valkoiset tekijät valtionhoitaja Svinhufvud vapautti syyllisyydestä syksyn 1918 asetuksellaan. Hentilä osoittaa, miten voittajien hyljälleen rakentama kuva vapaussodasta syventää kansakunnan

---

Seppo Hentilä
Pitkät varjot
Muistamisen historia ja
politiikka
Siltala, 2018

kahtiajakoa 1920- ja 1930-luvuilla. Hän kytkee maamme kehityksen kansainväliseen poliittiseen historiaan ja osoittaa, miten kansallisuussideologian pohjalta Euroopan kansat siirtyvät kohti diktatuuria, fasismia, kansallissosialismia ja miten vaarallisen lähellä sen toteutumista oltiin myös Lapuan liikkeen hallitsemassa Suomessa.

Pelko vasemmiston uudesta noususta ja kommunistien paluusta myötävaikutti ja vahvisti ryssävihaa. Sisällissodan hävinneet punaiset leimattiin ”pu-